

МОДУЛЬ 9

Автор: Олег Чорний

Мета: навчити учня аналізувати твір цілісно, зосереджуватися на деталях і пояснювати їхню роль у створенні художнього образу.

Учень знає:

- основні елементи мови кіномистецтва (кадр, ракурс, освітлення, звук);
- розрізняє види кіномистецтва (ігрове, неігрове) та анімацію;
- основні жанри кіномистецтва.

Учень усвідомлює:

- цінності, які ретранслюють твори кіномистецтва;
- яким чином елементи аудіовізуального повідомлення впливають на емоції;
- що кінотексти не є реальним відображенням світу, вони створюються з певними цілями.

Учень вміє:

- інтерпретувати, визнавати, цінувати та розуміти інформацію, представлену через рухомі образи;
- класифікувати види кіномистецтва;
- аналізувати та інтерпретувати мову рухомих зображень кінотексту (фільму, анімації чи відео) через призму основних елементів мови кіно;
- виокремлювати цінності, закладені у творі мистецтва;
- залучати власний художній досвід; зіставляє з іншими творами, опрацьованими раніше

Що необхідно підготувати до уроку?

- комп'ютер, записи кінотекстів, роздатковий матеріал.

Фрагменти та стоп-кадри подано за таймкодами із версій українського дубляжу. У випадку відсутності – знайти на інших носіях.

1 серія

<https://www.youtube.com/watch?v=EKLXRlpICjg>

2 серія

<https://www.youtube.com/watch?v=hIWwOgRM41E>

3 серія

<https://www.youtube.com/watch?v=2Y6FZqoXsuc>

4 серія

<https://www.youtube.com/watch?v=APTFFXjBI8I>

СТОРОЖОВА ЗАСТАВА

Виробництво:

Кіностудія KINOROB (“Кінороб»), підрозділ кінокомпанії FILM.UA

Фільм створений за державної підтримки Державного агентства України з питань кіно

Рік виробництва : 2017

Знімальна група:

Автори сценарію: Сашко Дерманський та Ярослав Войцешек у співавторстві з Юрієм Ковальовим, за мотивами однойменного роману Володимира Рутківського;

Режисер: Юрій Ковальов (це його дебютна повнометражна стрічка);

Продюсери: Єгор Олесов та Юрій Прилипко.

Виконавці:

У головних ролях дебютували молоді актори: школярі Данило Каменський (Вітько), Єва Кошова (Оленка).

Виконавці інших ролей - популярні українські актори театру та кіно Роман Луцький (Олешко), Наталія Сумська (Меланка) та ін.

Половців у фільмі зіграли казахські актори Єржан Нуримбет (Хан Андак) та Єрболат Тогузаков (Шаман).

У ролі Тугарина, брата Хана Адака, співак Іван Денисенко, в одній із невеликих ролей (воїна) також знявся популярний співак та лідер гурту ТНМК «Фагот» (Олег Михайлюта).

У підготовчий період виконавці за допомогою інструкторів повинні були навчитися чи вдосконалити свої навички із фехтування, верхової їзди, стрільби з лука.

Прокат:

В Україні фільм вийшов у прокат у жовтні 2017 року.

«Сторожова застава» вийшла у прокат у Франції, Китаї, Індії, Південній Кореї, Білорусі, Казахстані, Молдові, Киргизстані та Росії.

Також на американській цифровій платформі Amazon Prime Video.

Промокампанія та реклама:

Крім звичної реклами на кшталт білбордів, постерів або трейлерів у кінотеатрах, вперше в Україні були використані нові ідеї.

Флешмоб виконавців у костюмах, створених для фільму, на станції метро «Золоті Ворота» та випущено серію поштових марок із зображеннями героїв «Сторожової застави»: богатирями Ільком, Олешком та Добринею, тиражем 130 тисяч екземплярів, а ще на додаток до марок конверт та картку із постером стрічки.

Також розроблена та випущена відеогра для мобільних пристроїв «Сторожова застава: оборона».

Створені сторінки фільму у Вікіпедії українською, російською та англійською мовами (назва стрічки у перекладі англійською - «The Stronghold»)

Фільм презентувався на міжнародних міжнародних кінофестивалях та отримав нагороди.

Жанр стрічки:

Це перша українська стрічка у популярному в світовому кіно жанрі «фентезі».

«Фентезі» (англійською – *fantasy genre*) – це жанр, події та пригоди у якому відбуваються у казковому або вигаданому світі. Сюжети та герої «фентезі» часто створюються на основі міфів, легенд та фольклору.

Одна з важливих характеристик цього жанру – використання чарівних чи магичних засобів, предметів, які наділяють персонажів казковою надлюдською силою чи можливостями, або здатні оживляти неживі предмети.

Окрім того, «Сторожова застава» також відповідає різновиду жанру «фентезі», у якому герой (або герої) здійснюють подорож у часі, потрапляючи в інший історичний період, простір або вимір.

«Фентезі» - складний для втілення на екрані жанр. Аби адекватно та цікаво втілити задум на екрані, окрім фантазії спецефекти. Зазвичай, у «фентезі» використовується багато комп'ютерної графіки.

Сюжет стрічки:

Школяреві Вітьку сниться аварія, що сталася в дитинстві, через яку він боїться висоти. У цій аварії він втратив батька. Прокинувшись, він вирушає з другом Вовчиком та іншими школярами у гори, щоб спостерігати сонячним затемненням. Тим часом у минулому Шаман за половецької орди просить духів привести того, хто дасть велику силу хану Андаку, щоб

підкорити Русь і весь світ. Коли школярі перетинають підвісний міст, Вітько лякається і, осоромлений, тікає. Вовчик розшукує і знаходить його, але в цей час відбувається затемнення і землетрус. Вовчик зависає на краю урвища, Вітько не може подолати страх висоти, щоб допомогти другові, і в цю мить у скелі позаду нього відкривається портал, що переносить його в минуле...

Там Вітька ув'язнюють, думаючи, що він ворожий шпигун. Жителі застави піддають Вітька випробуванню, залишивши на болоті, в якому живе загадкова сила на ім'я Велес. Юнак залишився живим і подружився з Оленкою та Олешком.. Вітько вмовляє Олешка навчити його битися мечем, стріляти з лука та їздити верхи в обмін на мегафон. Вітько дивує навколишніх винаходами з майбутнього та навчає Олешка молодіжному сленгу своєї епохи. Олешко користується речами Вітька, щоб домогтися прихильності своєї коханої Росанки.

Повернутися у свій час можна під час сонячного затемнення, але є й інший спосіб — за допомогою чарівного Каменя Перуна. Юнак дізнається, що старійшина Овсій - винахідник, який мріє аби люди вміли літати. Він навчає старійшину як сконструювати дельтаплан. Боячись, що Камінь вкрадуть, Овсій переконує Вітька піднятися з ним на скелю та сховати чарівний предмет там. Юнак піднімається на скелю, де позбувається страху висоти. *Половці ж розшукують Камінь Перуна.*

Починається злива і град. Вітько захищає від негоди полоненого половця Тугарина, потворного, однак чесного брата хана. Удар блискавки скидає Камінь Перуна зі скелі, Тугарин забирає його та тікає до своїх. Шаман не може скористатися Каменем, бо це під силу лише тому, хто його знайшов. Хан Андак наказує схопити й привести обраного. Половці смертельно ранять Овсія та забирають Оленку, думаючи, що вона обрана, позаяк Вітько віддав їй свою куртку зі знаком дракона. Вітько йде самотужки визволяти Оленку.

Зрештою Вітько вибиває Камінь Перуна з рук шамана і кидає його у воду, внаслідок чого Камінь втрачає свої магичні

властивості. Хан хоче помститися йому, але на допомогу приходить Олешко та скидає Андака зі скелі.

Вітько поспішає до порталу, біля якого прощається з Олешком і Оленкою, пообіцявши їй повернутися. Він опиняється в своєму часі в ту ж мить, в яку зник. Тепер він не боїться висоти та рятує Вовчика і стає героєм в очах інших школярів.

Минає рік, Вітько розшукує відомості про минуле і в одній з подорожей знаходить, де лежить Камінне Серце. До торкнувшись до нього, він відчуває зв'язок крізь століття з Оленкою, яка також знайшла Серце.

Як створюється фентезі:

У сценарії стрічки використані елементи, що повністю відповідають традиціям жанру «фентезі»: легенда про походження Сторожової Застави – Римів; фольклорні історії про казкових богатирів; чаклунів в образі Шамана; про магічний предмет, який здатний наділити надзвичайною силою – Камінь Перуна; трансформована давньоєврейська легенда про штучну людину Голема.

Важливим для жанру «фентезі» також є розвиток характеру головного героя (Вітька). Він має подолати усі труднощі та перешкоди, із честю пройти крізь усі пригоди та випробування, здобути нові знання та навички, зміцнити характер, але спершу він має проявити мужність зізнатися самому собі у власних страхах та слабкостях і врешті-решт знайти у собі сили, аби побороти їх.

Приклади.

Вітько страждає від страху висоти. Починається стрічка зі сцени падіння автівки, у якому був він та його батьки.

1 серія 01.58-2.37

Про власний страх Вітько згадує неодноразово, протягом усього фільму. Один із таких епізодів - підйом разом із дідом Опанасом на вежу, яка називається Твердиня.

2 серія 34.46 – 35.04

Під час зустрічі із Волхвом зізнається у цьому.

2 серія 13.14 – 15.59

Вітько все ж долає власний страх і не просто долає, а вже летить на сконструйованому за його ж участі дельтаплані, аби допомогти мешканцям Риміва (Сторожової Застави) здобути перемогу над чудовиськом Големом у битві із половцями.

4 серія 27.14 – 28.22

Важливу роль для характеристики персонажів «Сторожової Застави» відіграє гумор у діалогах. Це позбавляє кінооповідь надмірної серйозності, але водночас на контрасті підкреслює напруженість дії чи драматичність інших епізодів. Також наділяє героїв такою важливою рисою, як дотепність.

Новий друг богатир Олешко навчає Вітька вправлятися із мечем, стріляти з лука, їздити верхи.

Вітько у відповідь демонструє технічні новинки (мегафон, сірники, смартфон), які він захопив зі свого часу та навчає Олешка сучасному молодіжному сленгу.

1 серія 36.15 – 36.43 (вчиться володіти мечем та луком, скакати на коні, водночас Олешко опановує сучасний сленг)

1 серія 24.12 – 24.30 (Вітько демонструє Олешкові та іншим римівцям як працює мегафон)

1 серія 31.31 – 31.37 (Вітько робить смартфоном фото побуту римівців)

1 серія 35.03 – 36.06 (Олешко за допомогою смартфона сам намагається робити фото)

3 серія 16.15 – 17.08 (Олешко демонструє Роксані як запалювати сірники, які отримав у подарунок від Вітька)

Одним із таких смішних і вдалих є епізод, коли Вітько потрапляє в полон до половців та демонструє свої «чаклунські

здібності», запалюючи феєрверки та промовляючи «закляття», які є фразами, вивченими на уроках англійської мови.

3 серія 34.52 - 36.03

У багатьох фільмах жанру «фентезі» дійовими особами є не лише люди, а й **звірі, або птахи**.

Для цього під час зйомок використовують спеціально навчених тварин і послуги дресирувальника.

У «Сторожовій Заставі» також є такий епізодичний персонаж – розумний чорний ворон, який є птахом Шамана і той використовує його для того, щоб стежити за кимось із висоти, або для того, щоб передати якусь звістку. Шаман називає свого ворона: «Ти – наші очі».

1 серія 40.34 – 40.43

У зйомках фільму також були задіяні спеціально підготовлені коні та вершники.

Зв'язок із сучасністю:

У «Сторожовій Заставі» крім того, що головний герой Вітько демонструє мешканцям Римніва досягнення цивілізації та навчає їх користуватися сучасною технікою, є й інші моменти, які органічно проводять паралелі між часами Давньої Русі та подіями в сучасній Україні.

Один із актуальних і безперечно вдалих моментів: у дотепній формі розвінчується міф про приналежність казкових богатирів Іллі Муромця, Альоші Поповича та Добрині Микитича виключно до російського фольклору.

У «Сторожовій заставі» цих героїв насправді звати по-нашому: Ілько Муровець, Олешко Попович та Добриня Микитич і вони є питома українськими героями.

1 серія 37.03 – 37.48

А в іншому епізоді фільму Вітько розповідає Оленці про те, що у «його часі» Україна теж має боронитися від ворога.

2 серія 17. 23 – 18.29